

**Діяльність команди
психолого-педагогічного супроводу
осіб з особливими освітніми
потребами в закладах професійної
(професійно-технічної) освіти**

Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII
«Про освіту»

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 10 липня 2019 р.
№ 636 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» (зі змінами)

Керівник закладу професійної (професійно-технічної) освіти на підставі письмового звернення здобувача освіти з особливими освітніми потребами або одного з його батьків (чи іншого законного представника), а також висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром (за умови здобуття загальної середньої освіти), індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) утворює інклюзивну групу.

З метою якісної організації інклюзивного навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами наказом керівника в закладі професійної (професійно-технічної) освіти в межах існуючої штатної чисельності створюється **команда психолого-педагогічного супроводу.**

Наказ Міністерства освіти і науки України № 609 від 08.06.2018 року «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти»

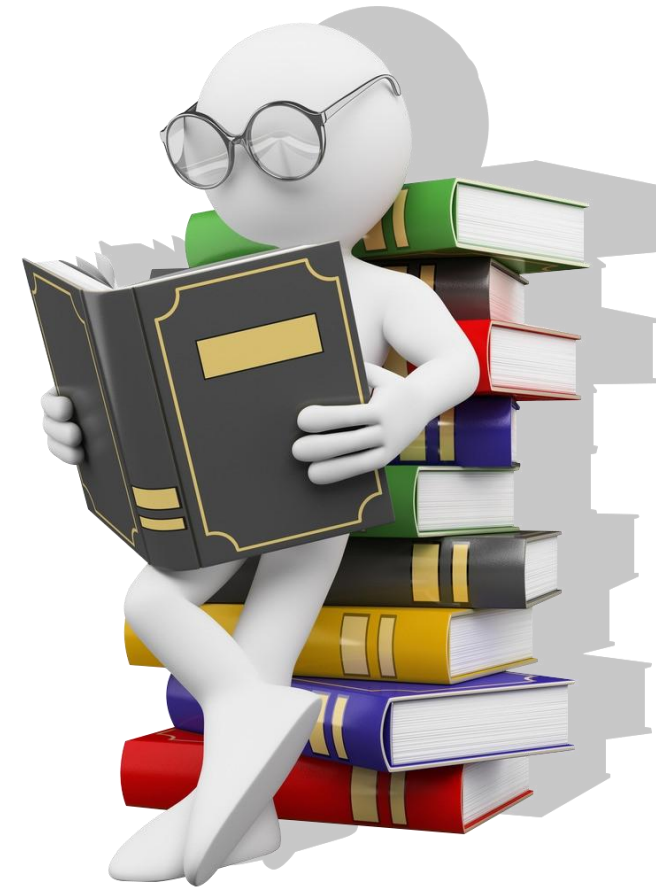
Організація роботи Команди супроводу

- Загальне керівництво Командою супроводу дітей з ООП покладається на представника адміністрації закладу професійної (професійно-технічної) освіти.
- Робота Команди супроводу здійснюється в межах основного робочого часу працівників.
- Однією з організаційних форм діяльності Команди супроводу є засідання її учасників, яке проводиться не менше трьох (за потреби – більше) разів протягом навчального року.
- Рішення засідання Команди супроводу приймаються за результатами колегіального обговорення інформації кожного її учасника.
- Рішення засідання Команди супроводу оформлюється протоколом, який веде секретар засідання.

Функції команди психолого-педагогічного супроводу

- забезпечення психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;
- розроблення індивідуальної програми розвитку здобувача освіти з особливими освітніми потребами, моніторинг її виконання та корегування за потреби;
- консультування та надання методичної допомоги педагогічним працівникам закладу професійної (професійно-технічної) освіти;
- забезпечення інформаційно-просвітницької діяльності щодо формування позитивного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами;
- проведення профорієнтаційної роботи серед випускників закладів загальної середньої освіти з особливими освітніми потребами;
- співпраця із закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями тощо з метою здійснення волонтерської допомоги, спрямованої на підтримку здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами зміст та обсяг навчально-виробничого процесу, строк навчання визначаються освітніми програмами та робочими навчальними планами закладу професійної (професійно-технічної) освіти, які за потреби можуть бути адаптовані для отримання знань, умінь та навичок відповідно до індивідуального навчального плану згідно з **індивідуальною програмою розвитку.**

*П.10 Постанови Кабінету Міністрів України № 636
від 10 липня 2019 року*

Індивідуальна програма розвитку

розробляється групою фахівців (представник адміністрації закладу професійної (професійно-технічної) освіти, педагогічні працівники, педагоги професійного навчання, майстри виробничого навчання, асистент майстра виробничого навчання, асистент викладача, практичний психолог, соціальний педагог) із залученням батьків, або осіб, які їх замінюють, з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання особи з особливими освітніми потребами

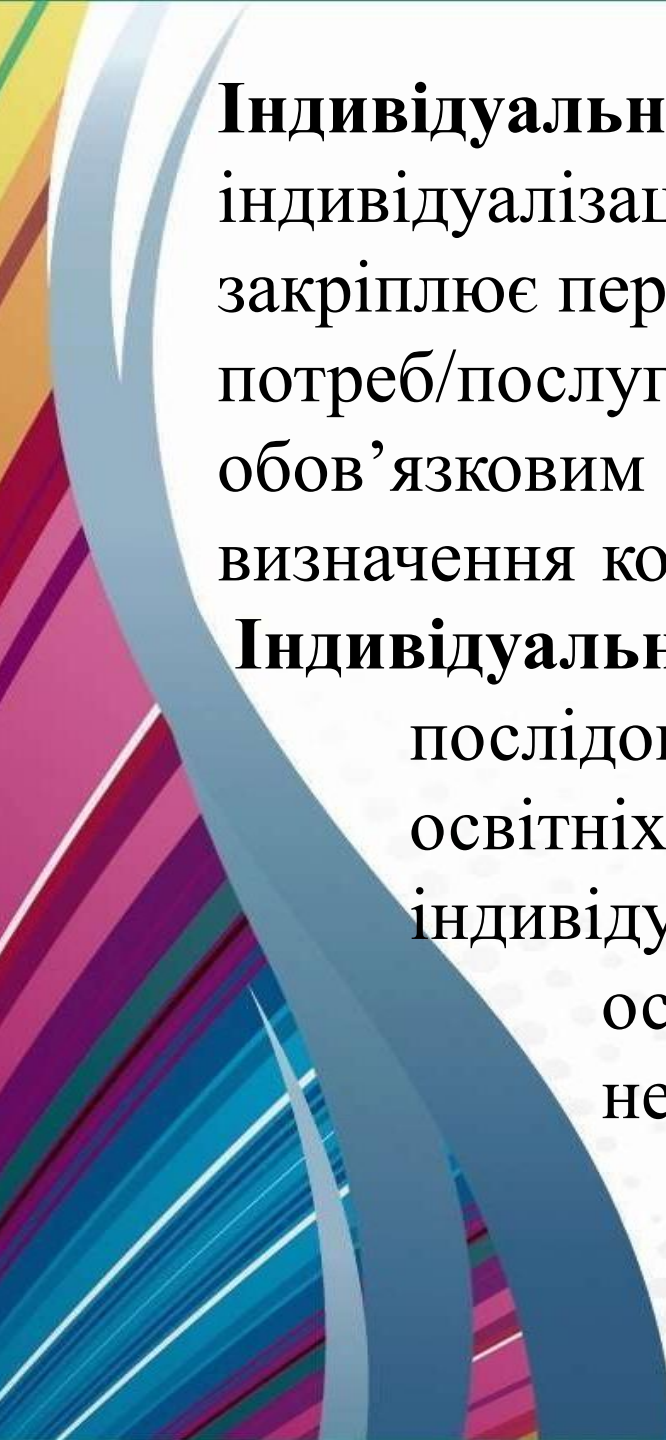

Медична сестра, лікар, керівник гуртка, перекладач-дактолог, завідувач гуртожитку, коменданти, вихователь тощо

*П.8 Постанови Кабінету Міністрів України № 636
від 10 липня 2019 року*

Для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, які одночасно з набуттям кваліфікацій професійної (професійно-технічної) освіти здобувають загальну середню освіту, інклюзивне навчання організовується згідно з [Порядком організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 (зі змінами)

Індивідуальна програма розвитку - документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку учня та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків/здобувача освіти з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання

Індивідуальний навчальний план - документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів

Індивідуальна програма розвитку

Мета: визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання/розвитку учня з особливими освітніми потребами.

Розробляється на один рік. Двічі на рік (за потребою частіше) переглядається з метою її коригування. Зокрема, коли у здобувача освіти виникають труднощі у засвоєнні визначеного змісту навчального матеріалу, чи навпаки виникає необхідність перейти до наступного рівня складності виконання завдань.

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання _____

2. Загальні відомості про учня:
прізвище, ім'я, по батькові _____
дата народження _____
повне найменування загальноосвітнього навчального закладу, в якому навчається учень _____
рік навчання _____

3. Відомості про особливості розвитку учня (особливі освітні потреби, стан здоров'я, фізичний і мовленнєвий розвиток, когнітивну, емоційно-вольову сферу, навчальну діяльність)

Порядковий номер	Дата	Короткий зміст	Джерело інформації
------------------	------	----------------	--------------------

4. Наявний рівень знань і вмінь учня

Потенційні можливості	Потреби
-----------------------	---------

5. Додаткові освітні та соціальні потреби учня (додаткова підтримка асистента вчителя, супровід соціальним працівником, робота з вчителем-дефектологом, вчителем-логопедом тощо)

☐ Так (зазначити потреби) _____
☐ Ні

6. Психолого-педагогічна допомога, що надається під час проведення у позаурочний час корекційно-розвиткових занять

Найменування заняття	Фахівець, який проводить заняття	Місце проведення заняття	Дата проведення заняття	Періодичність
----------------------	----------------------------------	--------------------------	-------------------------	---------------

7. Характеристика учня

Сфера розвитку	Стисла характеристика	Заплановані дії	Очікувані результати/уміння
Емоційно-вольова Фізична Когнітивна Мовленнєва Соціальна			

8. Навчальні предмети (у разі, коли потенційні можливості учня не дають змоги засвоїти навчальну програму, що призводить до необхідності розроблення адаптованої або модифікованої програми)

Порядковий номер	Навчальний предмет	Програма	
		адапована	модифікована

Звільнення від вивчення окремих навчальних предметів

☐ Так (зазначити предмет (предмети) _____)

☐ Ні

9. Адаптація (необхідне підкреслити)

Пристосування середовища: доступність, інтенсивність освітлення, зменшення рівня шуму в класі, приміщення для усамітнення, інше _____

Психолого-педагогічна адаптація: збільшення часу на виконання завдань, чергування видів діяльності, виконання завдань за зразком, вид та частота релаксації, використання засобів концентрації уваги, інше _____

Адаптація навчального матеріалу: адаптація навчальних посібників, наочних матеріалів, картки-підказки, використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів, інше _____

Необхідне спеціальне обладнання

☐ Так (зазначити обладнання)

☐ Ні

10. Індивідуальний навчальний план

Індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма розробляються відповідно до особливостей інтелектуального розвитку учня.

Індивідуальний навчальний план визначає перелік предметів та кількість годин для їх вивчення.

Навчальний предмет

Цілі навчання	Зміст	Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети	Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік/півріччя
---------------	-------	---	---

11. Джерела інформації в процесі розроблення індивідуальної програми розвитку:

- ☐ висновки психолого-медико-педагогічної консультації
- ☐ попередня індивідуальна програма розвитку
- ☐ батьки/опікуни
- ☐ учень
- ☐ інші _____

12. Члени групи з розроблення індивідуальної програми розвитку

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади	Підпис
-----------------------------	---------------------	--------

13. Узгодження індивідуальної програми розвитку з:

1) батьками/законними представниками:

прізвище, ім'я, по батькові батьків/законних представників

підпис _____ дата _____

2) учнем у разі, коли йому виповнилося 16 і більше років

підпис _____ дата _____

14. План консультування батьків/законних представників у процесі розроблення/виконання індивідуальної програми розвитку

Дата	Мета	Відповідальні особи
------	------	---------------------

15. Моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень

Сфери розвитку/ навчальні предмети	Строк проведення моніторингу			
	протягом першого півріччя навчального року	після закінчення першого півріччя навчального року	протягом другого півріччя навчального року	після закінчення навчального року

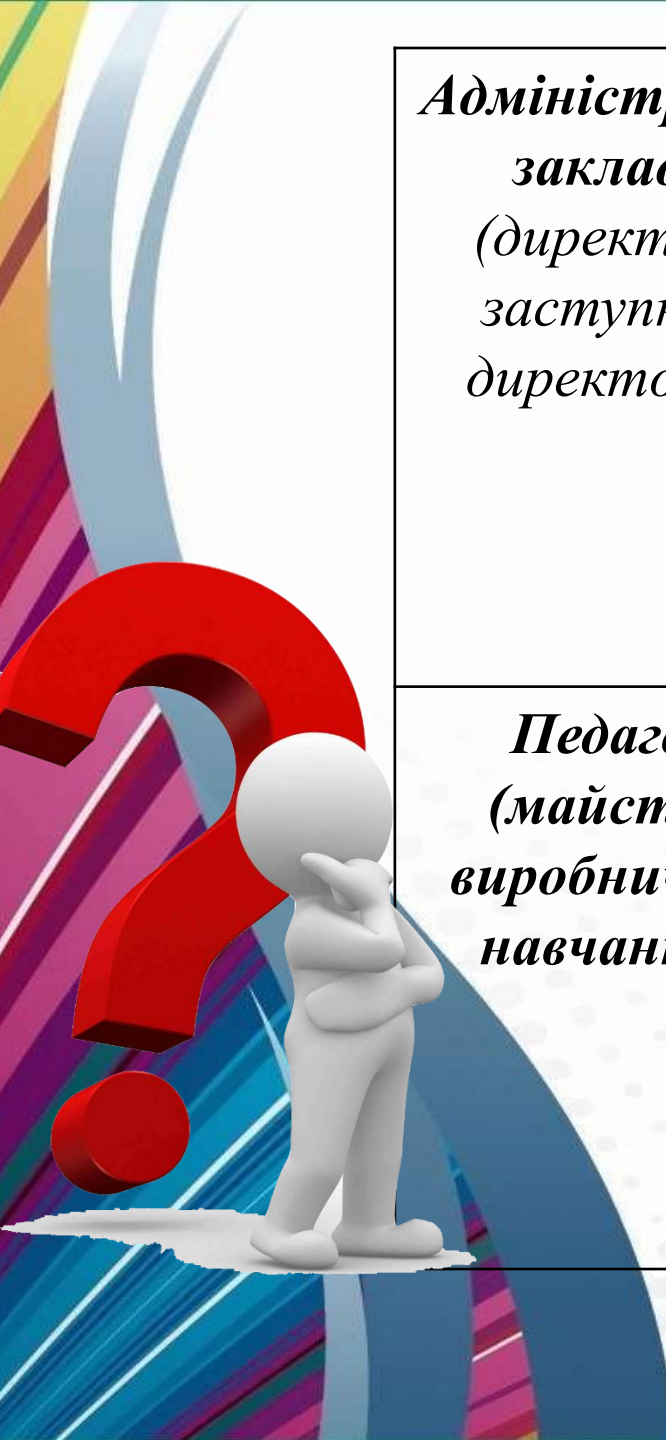
(найменування посади директора
загальноосвітнього навчального закладу)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

{Порядок доповнено додатком згідно з Постановою КМ № 588 від 09.08.2017}

<p>Адміністрація закладу (директор, заступник директора)</p>	<p>Координує діяльність команди супроводу з розроблення ІПР, забезпечує її розгляд та затверджує її. Відповідає за моніторинг процесу реалізації ІПР, забезпечення відповідних умов для її реалізації (адаптації середовища, координування діяльності з надання додаткових послуг, залучення відповідних фахівців до проведення корекційно-розвиткових занять). Забезпечує підготовку педагогічних працівників, заохочує педагогів, проводить заходи щодо залучення батьків до освітнього процесу.</p>
<p>Педагог (майстер виробничого навчання)</p>	<p>Організовує освітній процес із застосуванням визначених в ІПР адаптацій, різних стратегій, які можуть підтримати і розвивати здібності дитини. Створює ситуації успіху, дбаючи про те, щоб здобувач освіти мав можливість продемонструвати результати навчання. Забезпечує активну участь здобувача освіти з особливими освітніми потребами в якомога більшій кількості видів навчальної діяльності, не знижуючи ефективність загального освітнього процесу.</p>

<i>Асистент викладача (майстра виробничого навчання)</i>	Надає підтримку здобувачу з особливими освітніми потребами у засвоєнні обсягу знань, визначених його індивідуальною програмою (адаптує освітнє середовище, навчальні матеріали відповідно до потенційних можливостей та з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку). Сприяє взаємодії учня з особливими освітніми потребами з однолітками.
<i>Практичний психолог</i>	Здійснює безперервний моніторинг розвитку особи, спостерігає і фіксує зміни в її поведінці, надає психологічну допомогу учню, батькам та педагогічним працівникам. Бере участь в розробленні та реалізації ІПР в частині забезпечення корекційно-розвиткової складової освітнього процесу.
<i>Додаткові фахівці</i>	Відповідають за реалізацію корекційно-розвиткової складової індивідуальної програми розвитку здобувача освіти з особливими освітніми потребами, здійснюють моніторинг досягнень у відповідній сфері розвитку, рекомендуючи педагогам необхідні адаптації та стратегії допомоги учню.

Відповідно до висновку інклюзивно-ресурсного центру, індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності), результатів психолого-педагогічного вивчення дитини Команда супроводу складає індивідуальну програму розвитку **упродовж 2-х тижнів** з моменту початку освітнього процесу.

Індивідуальна програма розвитку погоджується батьками (здобувачем освіти) та затверджується керівником закладу освіти.

Реалізація Індивідуальної програми розвитку. Моніторинг ефективності, внесення коректив.

У безперервному процесі моніторингу прогресу здобувача професійної освіти може бути виявлена необхідність зміни ІПР, яка може здійснюватися шляхом:

формулювання нових річних цілей та короткострокових завдань в разі, коли навчання здійснюється більш швидким темпом, ніж планувалося в ІПР;

перегляд та формулювання цілей навчання по етапах, формулюючи більш простіші завдання (уточнення і деталізація), коли навчання здійснюється в більш повільному темпі, ніж передбачалося;

***Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р.
№ 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного
навчання у закладах загальної середньої освіти»***

Для учнів, які потребують підтримки в освітньому процесі, керівник закладу освіти формує команду психолого-педагогічного супроводу (далі — команда) та забезпечує її роботу в закладі освіти.

Для організації інклюзивного навчання учня команда протягом двох тижнів з початку навчання складає його індивідуальну програму розвитку за формою, визначеною додатком 3.

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання _____

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) _____

дата народження _____

повне найменування закладу загальної середньої освіти, в якому навчається учень _____

рік навчання _____

клас навчання _____

контактні номери телефонів батьків (інших законних представників) для термінового зв'язку _____

3. Індивідуальні особливості розвитку учня:

Наявний рівень знань і вмінь і навичок учня (компетенції)	Опис освітніх труднощів учня, виявлених у закладі освіти	Потреби
Знає	інтелектуальні труднощі	працювати над
Вміє	функціональні (сенсорні, моторні, мовленнєві)	розвивати
Володіє	труднощі	формувати
Розуміє	фізичні труднощі	вчити
Здатний	навчальні труднощі	
Засвоїв		
Застосовує (самостійно, з підказками)		

4. Рекомендації щодо організації освітнього процесу особи з особливими освітніми потребами (зазначити необхідне):

1) рекомендований рівень підтримки:

- ☐ перший рівень підтримки;
- ☐ другий рівень підтримки;

- ☐ третій рівень підтримки;
- ☐ четвертий рівень підтримки;
- ☐ п'ятий рівень підтримки;

2) адаптація та модифікація освітнього середовища:

Назва адаптації/модифікації	Так/ні	Примітка
-----------------------------	--------	----------

Прийняття середовища:

доступність

освітлення

рівень шуму

потреба в усамітненні, його періодичність та місце (ресурсна кімната, медіатека тощо)

Психолого-педагогічна адаптація:

використання візуального розкладу

збільшення часу на виконання завдань

збільшення обсягу допомоги (навідне питання, демонстрація зразка, нагадування тощо)

руховий режим

використання заохочень

використання засобів для концентрації уваги

інше

Адаптація навчального матеріалу:

картки-підказки, картки-інструкції

Засоби альтернативної комунікації

інше

Модифікація:

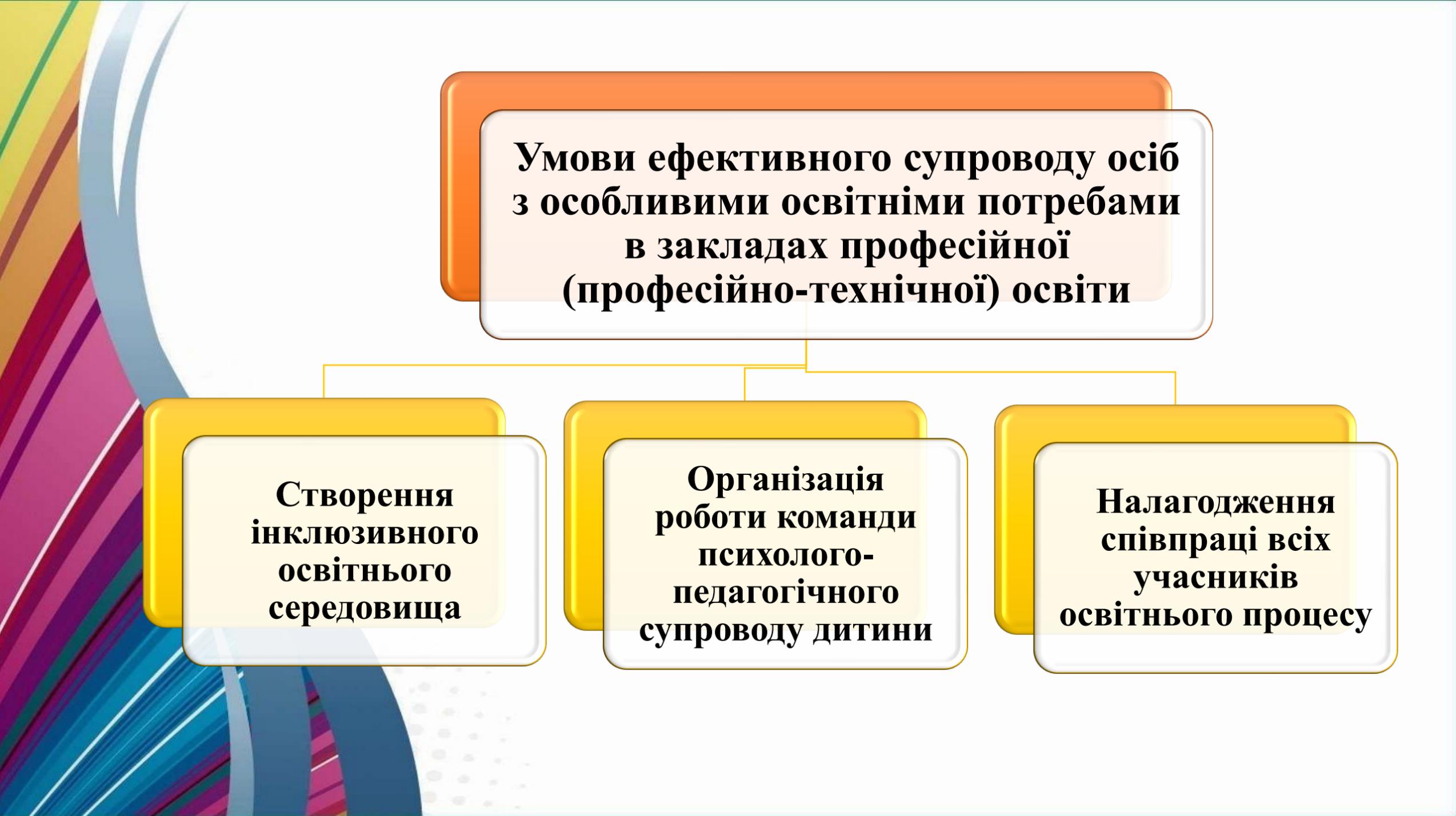
скорочення змісту навчального предмета

зниження вимог для виконання завдань

інше

Гранична чисельність здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в одній групі визначається з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності такого здобувача освіти, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо.

**Умови ефективного супроводу осіб
з особливими освітніми потребами
в закладах професійної
(професійно-технічної) освіти**

**Створення
інклюзивного
освітнього
середовища**

**Організація
роботи команди
психолого-
педагогічного
супроводу дитини**

**Налагодження
співпраці всіх
учасників
освітнього процесу**